



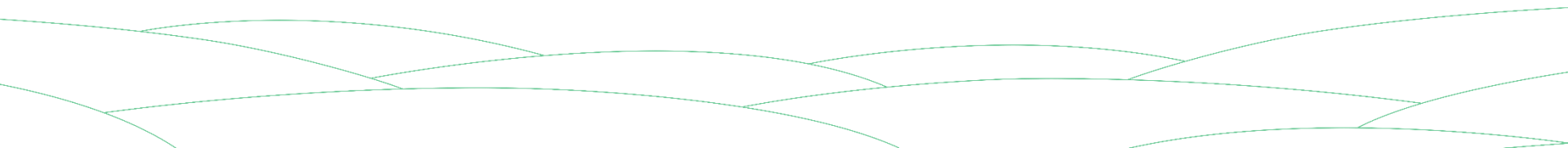
Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



*Propunere **proiect** de politică publică privind Dezvoltarea urbană în Republica Moldova*





Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



Probleme de dezvoltare teritorială a Republicii Moldova



Principalele probleme de dezvoltare teritorială:

- Discrepanțe majore de dezvoltare teritorială între mun. Chișinău și regiuni și între localități urbane și rurale;
- Fragmentare teritorială, număr mare de UAT cu o bază fiscală modestă, și posibilități minime de investiții capitale;
- Depopularea și îmbătrânirea majorității localităților;
- Concentrarea activităților economice în zona capitalei și a mun. Bălți, cu efecte la nivel de teritoriu;
- Capacități resurse limitate ale autorităților locale pentru stimularea dezvoltării economice;
- Instrumente limitate pentru a iniția / atrage investiții în orașe și sate, cuplat cu un interes scăzut al investitorilor urmare a lipsei unei mase critice de potențial, fie a necunoașterii;
- Zone urbane neatractive din punct de vedere al posibilităților de activitate economică dar și servicii publice și infrastructură de transport și comunală deficientă;



Politici de dezvoltare teritorială

- Programe și politici naționale generale
- Programe, politici de dezvoltare sectorială (transport, infrastructură comunală), servicii publice (sănătate, educație); mediu,
- Politici de Dezvoltare regională cu abordare multisectorială
- Politici de dezvoltare punctuale centrate pe localități – poli de creștere.

Acordul de
Asociere EU-
RM

Acord de liber
schimb
aprofundat și
cuprinzător

Instrumente
UE pentru
vecinătate,
finanțări

Nivel
internațional

Strategia Națională
„Moldova 2020”

Program de guvernare 2016–2018

Nivel
național

Politici de dezvoltare a
competitivității
economice și a
întreprinderilor mici
și mijlocii

Politici de protecție a
mediului înconjurător și
resurselor naturale

Politici de dezvoltare a
infrastructurii
drumurilor

Politica de
dezvoltare
națională

Politici de dezvoltare a
serviciilor (educație,
sănătate, protecție
socială)

Politici de dezvoltare a
utilităților publice (apă,
canalizare etc.)

Politică
dezvoltare
urbană – poli
de creștere

Politici de dezvoltare a
patrimoniului, culturii
și alte politici
publice

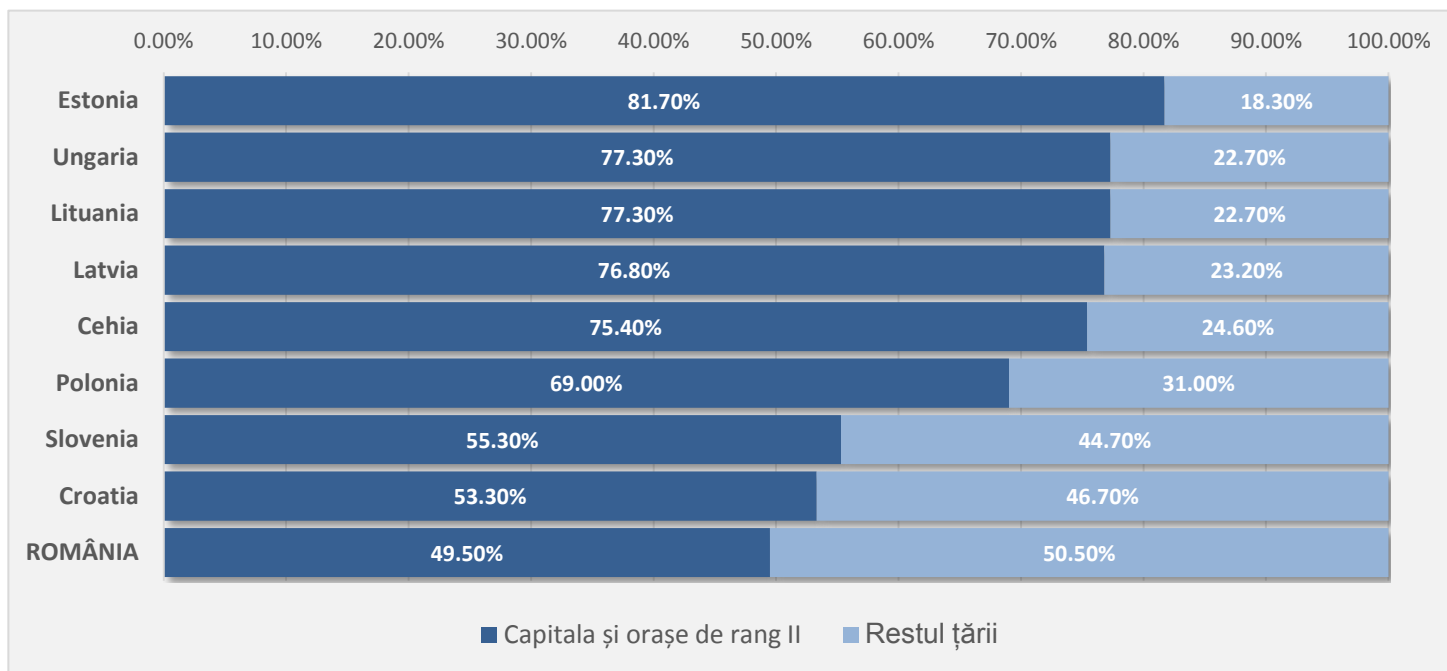
Nivel
regional și local



Experiență și tendințe internaționale

- Nici o țară nu s-a dezvoltat, fără a se urbaniza mai întâi
- După 1989, tranziția către țări dezvoltate și creșterea nivelului de dezvoltare social-economică s-a făcut având ca **MOTOARE de CREȘTERE - ORAȘELE!**

Cine a contribuit la ponderea creșterii din PIB?



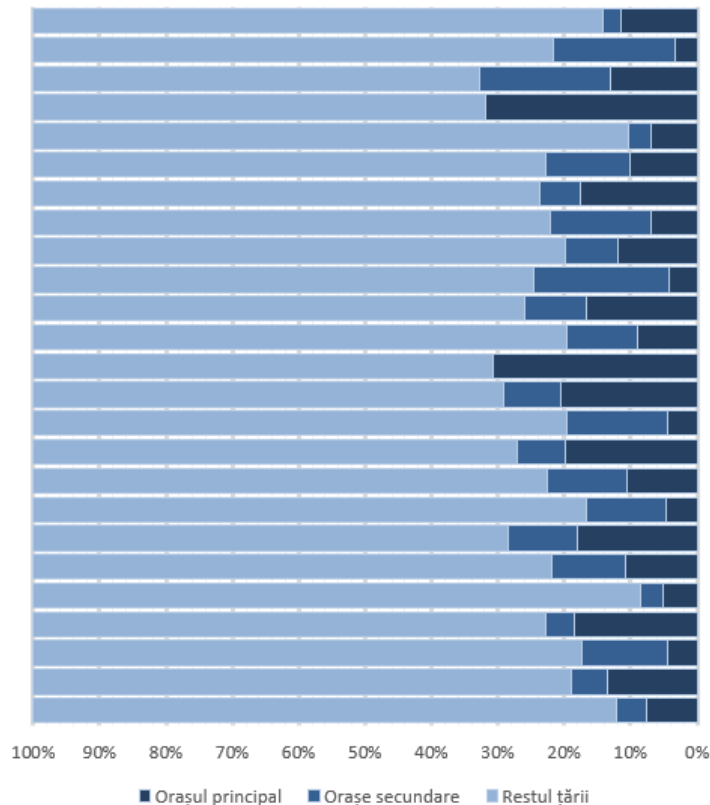
Sursa: ESPON și EuroStat



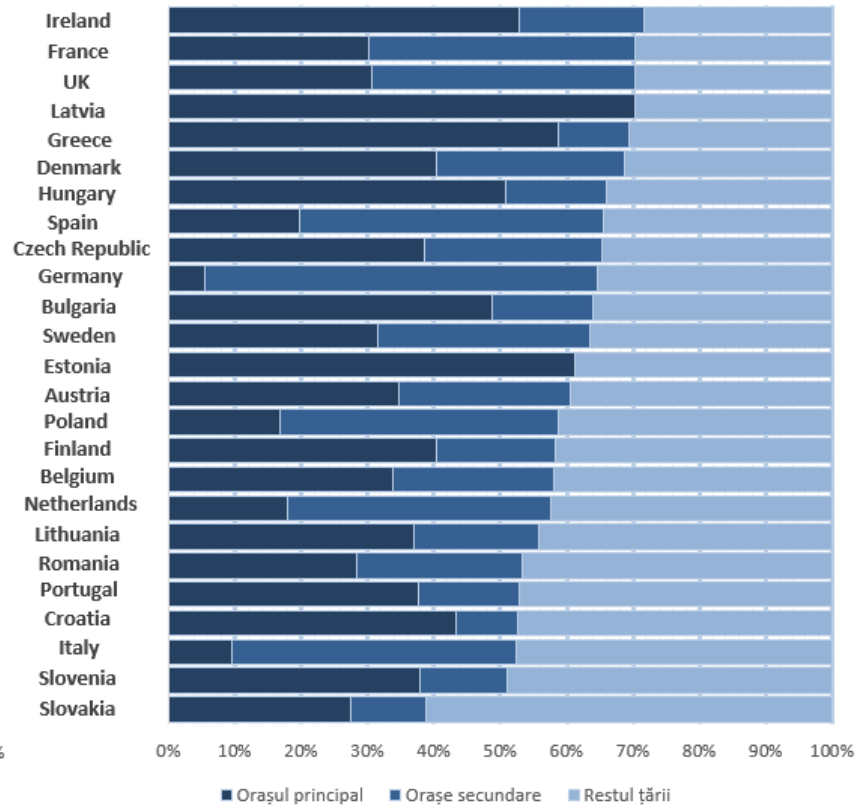
Experiență și tendințe internaționale

- Țările care nu au fost în tranziție, de asemenea, confirmă că orașele au fost motoarele care au dat tonul dezvoltării și au influențat creșterea nivelului de dezvoltare a țărilor

**Ponderea populației capitalei și orașelor
secundare în populația totală**



**Ponderea capitalei și orașelor
secundare în PIB**





Premisa centrală în elaborarea Propunerii de Politică publică:

Republica Moldova își bazează creșterea pe nivelul de dezvoltare din mun. Chișinău și Bălți, **însă pentru a diminua decalajul de dezvoltare intra-teritorial existent și decalajul de dezvoltare față de țările din regiune, are nevoie de o rețea de orașe cât mai dinamică și mai competitivă.**



Pentru că:

- O rețea de localități urbane dezvoltate distribuită relativ uniform pe întreg teritoriul țării formează "coloana vertebrală" a dezvoltării teritoriale și îi asigură coeziune, stabilitate și diminuarea dezechilibrelor;
- O distribuție uniformă a orașelor și a zonelor urbane care ating un nivel mai înalt de dezvoltare "atrag" după ele întreg teritoriul țării și este o contrabalanță când dezvoltarea este dominată de unu sau două orașe mari;
- O rețea de localități urbane dezvoltate prin stimularea competitivității și creșterii economice a zonelor lor adiacente poate asigura mai rapid și mai uniform dezvoltarea pe întreg teritoriul țării;
- O rețea de localități urbane asigură "carcasa de sprijin" instituțională a implementării tuturor celorlalte politici de dezvoltare (sectoriale și generale).



Obiectivul general al politici publice:

Crearea în Republica Moldova a unei rețele de orașe atractive pentru locuitori, antreprenori și vizitatori care generează creștere, ocupare a forței de muncă și stimulează dezvoltarea zonelor teritoriale adiacente.



Obiectivele specifice:

Obiectiv specific 1:

Îmbunătățirea mobilității și a calității infrastructurii de acces a centrelor urbane și a legăturilor acestora cu zonele înconjurătoare

Obiectiv specific 2:

Consolidarea rolului economic al centrelor urbane pentru a stimula competitivitatea regiunilor.

Obiectiv specific 3:

Creșterea atractivității zonelor urbane și a potențialului lor de a genera cerere de servicii, stimulente activităților economice și condițiilor înalte de trai.



3 posibile opțiuni:

- **Opțiunea 0.** Status quo - menținerea situației existente;
- **Opțiunea 1.** Identificarea și susținerea unei rețele de orașe - poli de creștere;
- **Opțiunea 2.** Sprijinirea tuturor celor 26 de orașe cu peste 10.000 de locuitori.



Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



Metodologie



- **Primul pas** izolarea din analiză a mun. Chișinău și Bălți, ca urmare a rolului determinant pe care cele 2 orașe îl au în dezvoltarea Republicii Moldova.
- De asemenea, izolarea 10 unitățile administrative teritoriale urbane din stânga Nistrului.

În evaluare 54 de localități urbane.



- **Al doilea pas** - selectarea unei liste de orașe cu cel puțin 10.000 de locuitori, cu condiția că este un centru polarizator urban, cu o masă critică minimală economică și de potențial uman conform definiției pol de creștere/ zonă urbană funcțională.
- După aplicarea acestui criteriu, Lista potențialelor orașe care vor fi desemnate poli de creștere cuprinde **26 de localități.**



- **Al treilea pas:**

Calcularea Indicatorul agregat al capacității de polarizare (IACP)

Este un indicator agregat, care indică capacitatea de polarizare a unui oraș.

Este calculat pe baza unor metode de ierarhizare a mai multor criterii care țin de: **capacitatea administrativă, dezvoltarea economică, accesibilitate, resursele umane, serviciile publice, etc.**



Metoda rangurilor reale:

- selectare **22 de indicatori** din Indicele Agregat al Capacității de Polarizare;
- calcularea rangurilor reale parțiale pentru indicatorii selectați;

Indicatori de evaluare

- **A. Accesibilitate** (distanțe pînă la Chișinău, Bălți, frontieră, cale ferată, drumuri locale)
- **B. Dezvoltare economică** (număr întreprinderi, număr angajați, șomeri, dependența demografică)
- **C. Capacitatea financiară** (mărimea bugetului local, venituri, Grad de acoperire cheltuieli din venituri proprii)
- **D. Potențialul uman** (numărul populației, populația pe o arie de 30 km de oraș, indicatori ai calității potențialului uman)
- **E. Servicii publice** (racordare la apă, canal, energie, dotări instituții medicale).



Rezultate

- agregarea rangurilor parțiale, în funcție de greutatea specifică acordată fiecărui indicator analizat în parte, și calcularea rangului real final al fiecărei localități;
- ierarhizarea celor 26 orașe, în funcție de valoarea rangului real final (de la minim la maxim).



	Municipiu / Oraș	Total
1.	Mun. Cahul	10,52
2.	Mun. Comrat	10,79
3.	Mun. Orhei	11,47
4.	Mun. Ungheni	11,05
5.	Mun. Edineț	11,19
6.	Mun. Soroca	11,80
7.	Mun. Hîncești	12,04
8.	Or. Dondușeni	12,83
9.	Or. Drochia	13,07
10.	Or. Fălești	13,38
11.	Or. Florești	13,65
12.	Or. Căușeni	13,94
13.	Mun. Ceadâr-Lunga	14,08

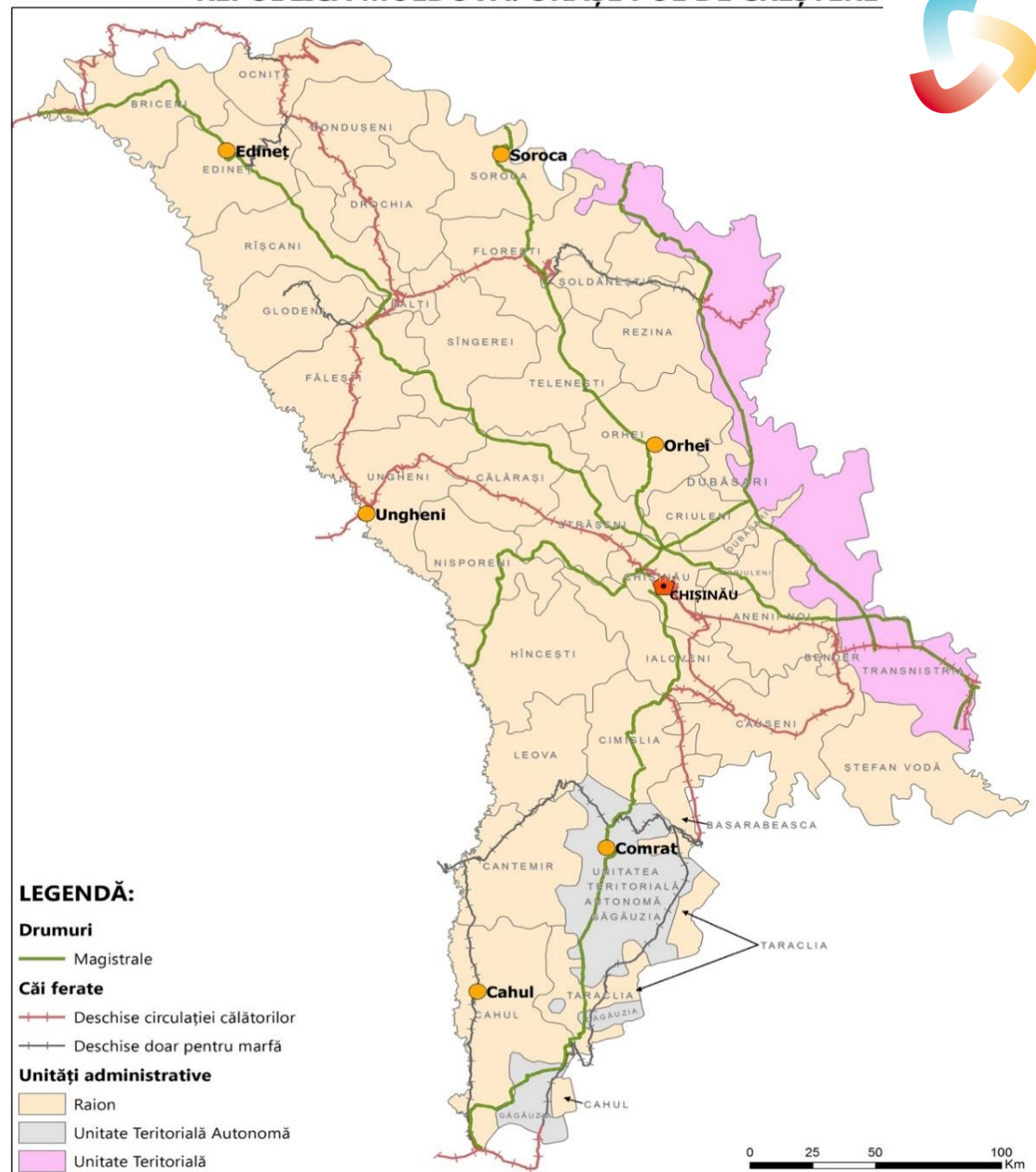
	Municipiu / Oraș	Total
14.	Or. Ialoveni	14,87
15.	Or. Cimișlia	15,28
16.	Or. Rîșcani	14,95
17.	Mun. Strășeni	15,04
18.	Or. Călărași	15,39
19.	Or. Glodeni	15,74
20.	Or. Rezina	15,91
21.	Or. Vulcănești	16,83
22.	Or. Taraclia	18,08
23.	Or. Sîngerei	18,75
24.	Or. Nisporeni	19,09
25.	Or. Leova	18,99
26.	Or. Basarabeasca	20,23



Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

Selectate orașele
care au obținut un cel
mai bun scor.

**6 orașe pot deveni
poli de creștere:
Cahul, Comrat,
Orhei, Ungheni
Soroca și Edineț.**





Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



Anvelopa financiară a Programului



Calcularea pentru fiecare oraș selectat a

Bugetului operațional - *sumă de bani pe care
autoritatea publică o poate alocă în mod realist pentru îndeplinirea
nevoilor după prioritizarea acestora*

ca nivel financiar al Programului Operațional privind Dezvoltarea
Polilor de Creștere



Estimarea bugetului operațional

Nr. crt.	Localitatea	Buget operațional 2018/2025 mil.lei
1	Mun. Cahul	109.194,90
2	Mun. Edineț	49.359,67
3	Mun. Orhei	76.737,83
4	Mun. Soroca	60.409,98
5	Mun. Ungheni	93.382,97
6	Mun. Comrat	100.699,40
	TOTAL	489.784,75



Alocarea resurselor pe orașe

- Pentru a putea genera un impact, fiecare localitate pol de creștere va beneficia de sume predeterminate.
- **Formula de alocare:**
 - 50% din suma alocată Planului (246 milioane lei) se alocă în mod egal
 - 50% direct proporțional cu populația localității.



Alocarea resurselor pe orașe

- pentru primii **5 ani** alocarea de resurse să fie asigurată independent de rezultate concrete obținute.
- În ultimii 2 ani, alocarea să va realiza în baza unei analize a eficienței utilizării resurselor având ca obiectiv dezvoltarea unei competiții benefice între localități care să stimuleze performanța utilizării resurselor.



Alocarea resurselor pe orașe

Nr. crt.	Localitatea	Alocare egală – mil. Lei	Alocare în funcție de populație - mil. Lei	Alocare totală – mil. Lei
1	Mun. Cahul	41,00	49,68	90,68
2	Mun. Comrat	41,00	33,08	74,08
3	Mun. Edineț	41,00	23,14	64,14
4	Mun. Orhei	41,00	42,64	83,64
5	Mun. Soroca	41,00	47,29	88,29
6	Mun. Ungheni	41,00	48,17	89,17
Total	Program	246 mil. Lei	244 mil. Lei	490 mil. Lei



Potențialele acțiuni de finanțare în cadrul Programului:

- **Nevoile cetățenilor:** oportunități, locuințe și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficace și eficientă, calitatea vieții.
- **Nevoile sectorului privat:** forță de muncă calificată, terenuri și infrastructură de bază, conectivitate, administrație eficace și eficientă, clustere economice.
- **Nevoile vizitatorilor:** atracții, informare, conectivitate, cazare, servicii de calitate



Potențiale linii de finanțare:

A. Modernizarea infrastructurii de utilități, eficiență energetică și iluminat public

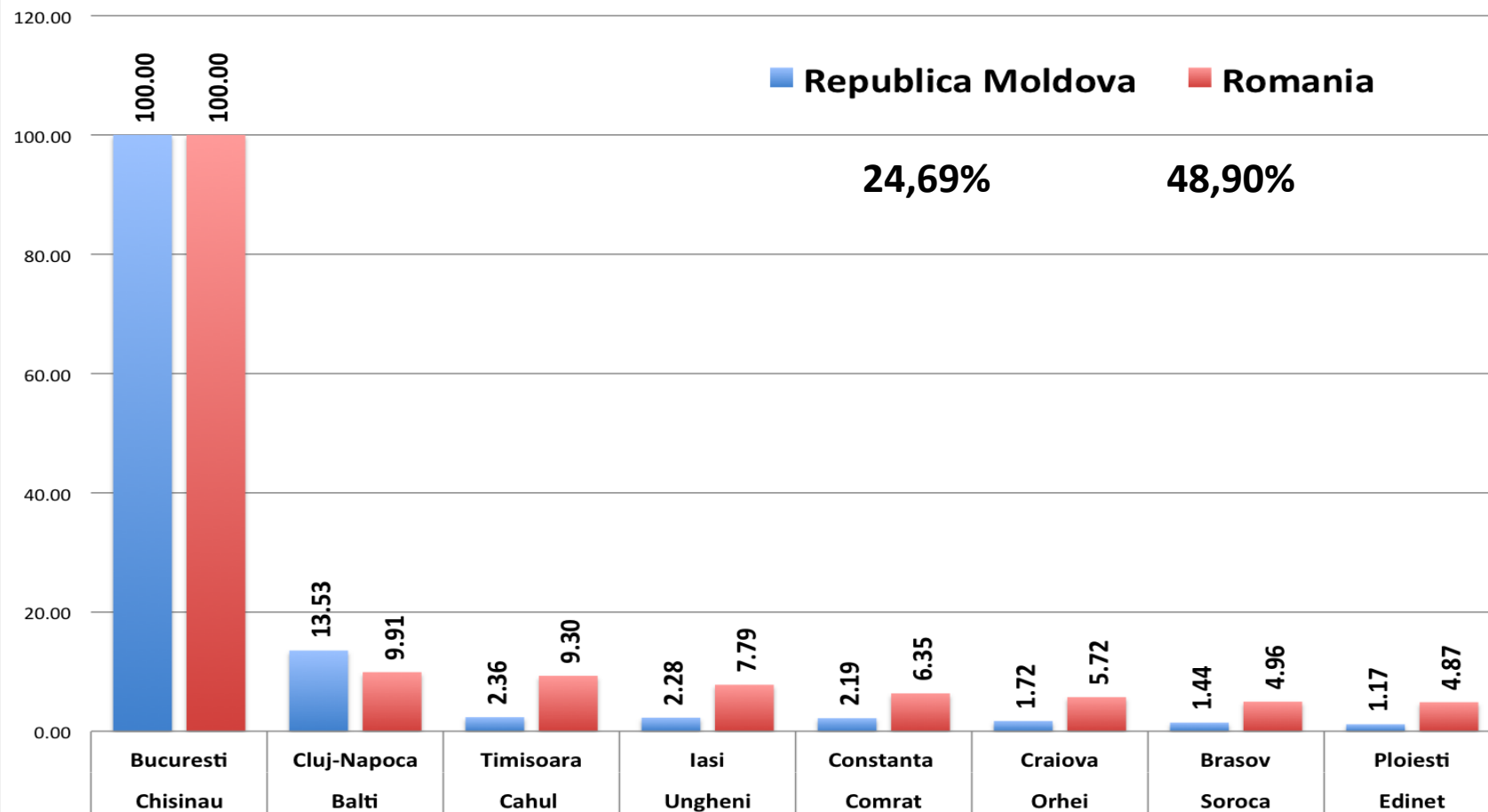
B. Mobilitate urbană

C. Revitalizare urbană, inclusiv reabilitarea unor foste terenuri industriale și redarea către comunitate;

D. Dezvoltarea instrumente de generare și susținere a activităților economice, inclusiv sprijinirea zonelor urbane **cu potențial turistic**.

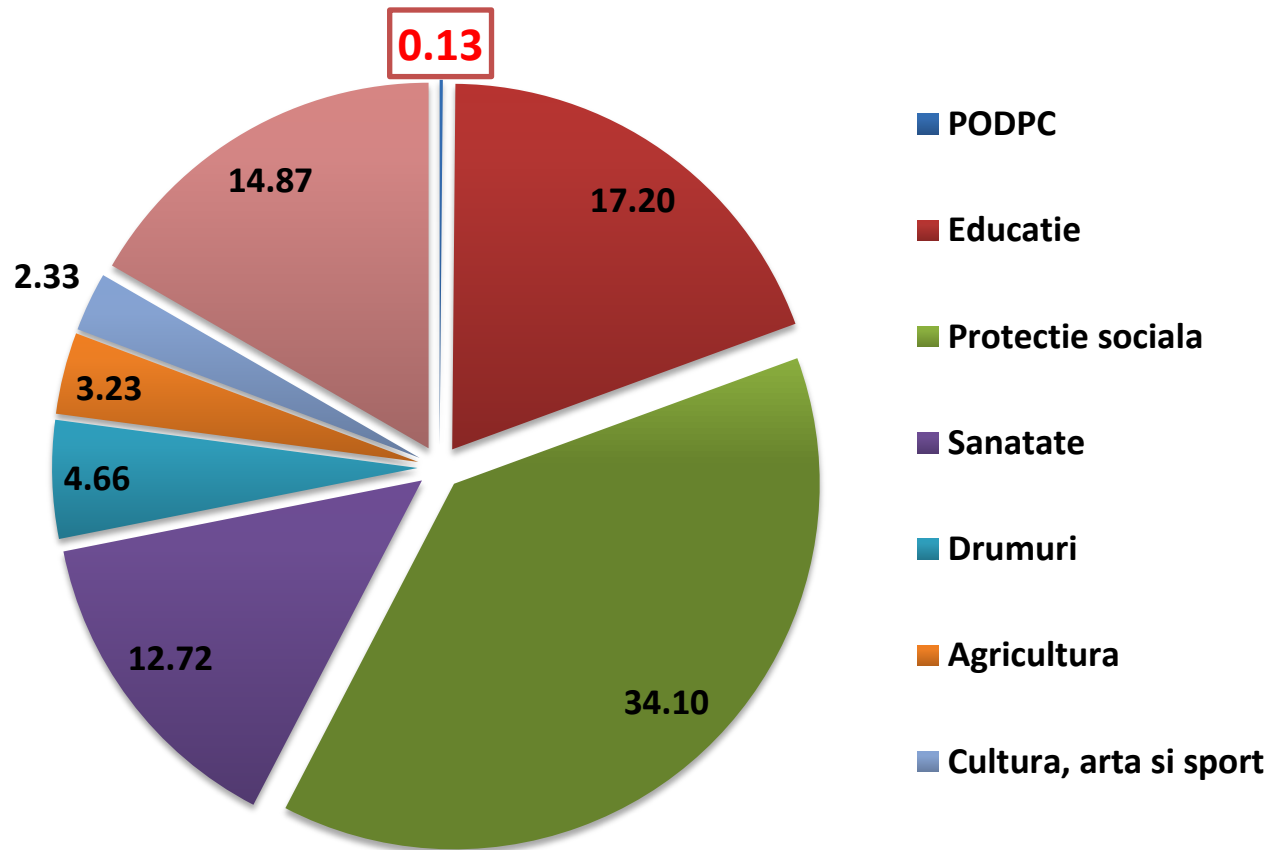


Ponderea veniturilor totale fata de municipiul capitala - 2017





Ponderea cheltuielilor PODPC în total buget de cheltuieli Republica Moldova – simulare pentru anul 2017





Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului

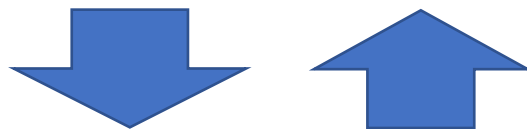


Implementare & Monitorizare

**Consiliul Național de Coordonare a
Dezvoltării Regionale**



**Autoritatea națională responsabilă de politica de dezvoltare
regională**



ADR Nord

ADR Centru

ADR Sud

ADR Găgăuzia



**UIP
Edineț**



**UIP
Soroca**



**UIP
Ungheni**



**UIP
Orhei**



**UIP
Cahul**



**UIP
Comrat**

Autoritățile Administrației Publice Locale



Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



Suport acordat de către proiectul Modernizarea Serviciilor Publice Locale

Implementat de către:

giz Deutsche Gesellschaft
für Internationale
Zusammenarbeit (GIZ) GmbH

Co-finanțat de către:





Ministerul Agriculturii,
Dezvoltării Regionale
și Mediului



Vă mulțumim pentru atenție

Igor MALAI

igor.malai@madrm.gov.md
022 20 45 65

Republica Moldova, MD-2005, Chișinău
str. Constantin Tănase, 9

www.madrm.gov.md
madrm@madrm.gov.md

Tel: 022 20 45 79
Fax: 022 22 07 48